

## Lärdomar från Benchmarking Seattle

Det är nyttigt att lära av andra. Inte bara kan man få tips och råd för att slippa göra om samma misstag som andra redan har gjort. Genom att jämföra sig och spegla sig i en annan storstadsregion lär man också mycket om den egna regionen. Börjar fundera över hur det egentligen fungerar på hemmaplan, inspireras att tänka nytt och ifrågasätta tidigare självklarheter.

Tre tematiska områden täcktes in under Benchmarking Seattle; infrastruktur och kommunikationer, utbildning, forskning och utveckling samt regional ekonomisk tillväxt. Här kan du läsa om några av de lärdomar och reflektioner deltagarna i Benchmarking Seattle-resan gjorde.

### Infrastruktur och kommunikationer

Seatleregionen har flera likheter med Stockholmsregionen. Ungefär lika många invånare (ca 3 milj invånare), starka ekonomiska kluster inom ITC och biotech och närhet till vatten (både sjöar, kanaler och hav). Båda regionerna är starkt beroende av både internationella och inomregionala kommunikationer. Besök gjordes på Port of Seattle som äger både hamnen och flygplatsen och vi träffade Sound Transit, motsvarigheten till SL och Göran Sparrman, transportdirektör i staden Bellevue, förort till Seattle som gav sin bild över den infrastrukturella situationen i Greater Seattle.

#### *Hamnen – en nav i regionens infrastrukturnätverk*

Under besöket på Port of Seattle kunde vi konstatera att det finns både likheter och skillnader mellan Seattle- och Stockholmsregionen menade Christel Wiman, VD för Stockholms hamnar. Vad gäller järnvägsspår så har Seattle privata spårägare. Ett av de mest tydliga problemen med de privata aktörerna har varit att de inte varit särskilt angelägna om att göra nödvändiga investeringar för att förbättra spårkapaciteten, vilket i sin tur har en stark påverkan på hamnens utvecklingsmöjligheter. De regionala aktörerna vill inte betala de investeringar som behövs för att möjliggöra transittrafik som behövs för att föra vidare en del av godset till andra regioner, i det här fallet framför allt till Chicago. I Stockholmsregionen och inte minst i hamnen är just järnvägsspår också ett hett diskussionsämne för tillfället. Men för vår del handlar det om när dubbelspåret till Nynäshamn kommer att byggas ut.

En annan likhet är att Seattle liksom Stockholm tydligt märker av Kinaeffekten dvs de har också väldigt stora, inte minst containerflöden, som kommer från Kina och som tenderar att fylla hamnarna. En ytterligare likhet är att man i Seattle ser tydliga tendenser på att varuägare allt mer arbetar med att hålla nere lagervolymer i sina egna lager för att istället hålla lagren i transportleden, vilket i sig också ökar frekvensen i transporterna.

Även i Seattle ligger hamnen centralt, vilket gör att många ser andra alternativa användningsområden till de attraktiva områdena som ligger precis vid vattnet. Emellertid har Seattle inte samma bostadsproblem som Stockholm (man har bl.a. en högre andel lediga hyresrätter), vilket gör att hamnens etableringsläge där inte är en lika omdebatterad fråga som i Stockholm. Detta i kombination med att Seattle har andra möjligheter än Stockholms hamn att expandera utrymmesmässigt i sitt nuvarande läge gör att man i Seattles hamn inte på samma vis arbetar för att försöka hitta alternativa lösningar vad gäller hamnens läge. I Stockholms hamnar arbetar man däremot aktivt för att flytta ut godshanteringen till Nynäshamn för att kunna lämna plats till bostäder och kontor, skona skärgården, korta inseglingstiden, slippa en del av den tunga godstrafiken inne i stan samtidigt som Nynäshamn ligger så pass nära de stora konsumtionsområdena att långväga lastbilstransporter kan undvikas.

Man har även ett större opinionsstöd för sin hamnverksamhet i Seattle, där majoriteten av invånarna och regionens företrädare är av inställningen att hamnen, i likhet med universiteten utgör lungan i samhället. En av grundförutsättningarna som man anser måste finnas för att få en väl fungerande region. Det skulle vara väldigt positivt om hamnarna kunde få samma stöd även i Stockholmsregionen, menade Christel Wiman, VD för Stockholms hamnar.

### *Kollektivtrafiken – en utmaning*

I kollektivtrafiken brottas regionerna med flera liknande utmaningar på grund av geografin med mycket vattenstråk. Men då det gäller utbyggnad och utnyttjande av kollektivtrafiken ligger Seattle i lä – på ett helt år har Seattles kollektivtrafik lika många resenärer som SL-trafiken har under knappt två veckor! Detta sätter givetvis sin prägel på den debatt och de anslag som rör kollektivtrafiken, menade Lennart Jangälv, VD för SL.

På senare tid har man i Seattle försökt locka till sig fler resenärer. De budskap som man försöker få fram i kommunikationen för kollektivtrafiken är:

1) Snabbhet (genom att resa kollektivt slipper man bilköer och vinner tid). Bussarna har reserverade filer. Även sk. "Car-pooling" har tillträde. Car-pooling betyder minst 2 pers/bil. Dessa filer flyter i stort fritt i rusningstid, då övriga står still i en slags trafikinfarkt. Något att lära sig i Stockholmsregionen!

2) Enkelhet (det ska vara enkelt att resa kollektivt). En stor skillnad i jämförelsen med Storstockholm är att varje kommun har sitt trafik- och biljettsystem. Kommungränserna utgör ett hinder och det kommer att dröja länge innan man når viktiga samförståndslösningar. Här kan Seattleregionen lära av Stockholmsregionen.

3) Konkurrenskraftiga priser (bra priser som är lätta att förstå). Ett argument som växer sig starkare ju högre olje- och bensinpriserna blir. Här kan man bara konstatera att den amerikanska och svenska synen på bensinpriser skiljer sig, då de betalar ca 25 öre i skatt/liter och tycker att gränsen är nådd!

### *Stora behov av infrastrukturutbyggnad*

Ett av de största problemen för infrastrukturen i Seattle är Puget Sounds sjöar och inte minst broarna som är i så dåligt skick att man måste stänga dem helt vissa helger för att testa dem. Som jämförelse för de som inte varit i Seattle är det som om ca 1 miljon människor bodde på Öland och skulle till Kalmar för att jobba. Detta med endast TVÅ broar. Det blir trångt. Därutöver har man svårt finna finansiering till de trafik- och infrastrukturinvesteringar som regionen så väl behöver och efter återkommande folkomröstningar har gjort att processer stoppats upp och man inte kommit vidare.

Lennart Jangälv menade att det var självklart intressant att se på skillnader och likheter mellan Seattles och Stockholms situation, men det var än mer givande de diskussioner som uppstod inom den egna gruppen. Där diskuterade man bland annat om konceptet med car-pooling skulle kunna användas även i Sverige. Ett annat diskussionsämne var de ologiska länsgränser som sattes på Axel Oxelstiernas tid och som inte främjar den funktionella Stockholm –Mälarregionen – intressanta diskussioner som Lennart menade borde fortsätta på hemmaplan!

### **Utbildning, forskning och utveckling**

Seattleregionen är en region med forskningsintensiva ekonomiska kluster (ICT, Biotech och flygplansindustrin framför allt) och ett flera universitet och högskolor med University of Washington som det största och regionens flaggskepp för högre utbildning. Medverkade i programmet gjorde Lee Huntsman, fd rektor för University of Washington, som talade om universitetens betydelse för den regionala ekonomin. Från University of Washington medverkade också prorektor för forskning, Craig Hogan. Jack Faris, VD för Washington Biomedical and Biotechnical Association gav en översiktlig bild över bioklustret i Seattleregionen.

### *Utbildning och forskning är lönsamt*

Seattleregionen präglas av ett stort skandinaviskt arv, vilket ger naturliga kontaktytor mellan Seattle/staten Washington och Sverige, både mentalt och kulturellt. I Seattle pratar man mycket om "a great place to live" – en illustration av en regionens attraktionskraft, det är med andra ord lätt att få människor, både från USA och från andra länder, att flytta och trivas i Seattle.

Maj-Inger Nilsson, VD för Stockholm BioRegion konstaterar att staten Washington, med Seattle i spetsen systematiskt och kraftfullt har satsat på Life Science forskning (research industry), som ett komplement till befintlig industri, bl.flygplanstillverkning (Boeing) och IT (Microsoft). Detta har gett stor utdelning med bl.a. fem Nobelpris de senaste 15 åren.

Det statliga universitetet, University of Washington (UW), är motorn för tillväxt i regionen, tillsammans med ett stort antal forskningsinstitut (Fred Hutchinson Cancer Research Center, Seattle Biomedical Research Institute m fl). UW är det statliga

universitet i USA, som får mest forskningsanslag från NIH (National Institute of Health).

Tillgång till ett antal mycket ekonomiskt starka personer, miljardärer, (Bill Boeing, Bill Gates, Paul Allen, etc), som donerar/investerar i sin hemstad/region, utgör en katalysator och förutsättning för snabb tillkomst av världsledande forskningsinstitut med internationellt högtstående forskning.

The Gates Foundation med säte i Seattle, ger med "the Global Health Initiative", är av stort PR-värde för Seattle och staten Washington. De närmaste tio åren, med start 2008, kommer "the Life Sciences Discovery Fund", innefattande 350 miljoner US\$, att ge ytterligare injektioner för forskning i staten Washington. Fonden har tillkommit efter en uppgörelse med tobaksbolagen, där Washington state guvenören, Christine Gregoire, spelade en avgörande roll, uppbackad av industri, akademi och offentliga organisationer. Ansvarig för fonden blir den nyligen avgångne rektorn för UW, Lee Huntsman.

Det går att konstatera att det finns ett stort antal allianser och partnerships i regionen, bestående av aktörer från alla sektorer, vilka till synes på ett koordinerat sätt främjar regionens utveckling, menar Maj-Inger Nilsson.

Vad kan vi då lära av Seattle? Jo, insikterna att:

- Utbildning och forskning är lönsamt!
- High technology jobb ger sysselsättning även inom andra sektorer, såsom byggindustri, hotell, restaurang, servicesektor, etc.
- Forskningen rör sig snabbt framåt och att det krävs snabba insatser i form av infrastrukturer, forskningsstrukturer, etc, för att vara med och behålla världsledande position.

Frågor vi bör ställa oss är hur ska vi göra för att få donationer till forskning? Och hur attraherar vi globalt kapital till forskning? Vi har en fantastisk bas i Mälardalsregionen, med bl.a. sju universitet och högskolor i regionen och en god samverkan med näringslivet. Vi har också påbörjat aktiviteter för att exploatera forskningsresultat, för utveckling av nya produkter, tjänster och företag, genererande tillväxt i regionen och Sverige avslutade Maj-Inger Nilsson.

*Hur lockar vi resurser och talanger?*

Peter Eklund, Länsstyrelsen i Sörmland konstaterade att i jämförelse har Stockholm överlag inte lika snabbväxande företag som i Seattle inom biotech och det finns heller inte riskkapital i den utsträckning som i Seattle. Nätverk och allianser mellan olika grupperingar spelar en viktig roll i Seattle, det skulle vi gärna se fler av i Sverige!

Smarta miljöer för smarta människor var något som nämnts flera gånger under resan. Hur kan vi ta hand om de som vi vill ska arbeta i vårt näringsliv? Vi behöver även arbeta med vår toleransnivå. Det finns flera studier som pekar på ett klart samband mellan en regions toleransnivå inför olikheter och graden av tillväxt i regionen. En

fråga som är aktuell i Stockholmsregionen är hur vi ska kunna förbättra toleransen gentemot utländska talanger som vi vill locka hit.

*“When clusters bump into each other things happen”*

Magdalena Bosson, VD för Kista Science menade att Microsoft har kommit mycket längre med sina showrooms där man visar upp den teknik som är under utveckling än man kommit i Kista med Kista Mobile Showcase. Här kan man dra lärdomar, eftersom det här ökar möjligheterna för lärande och kreativitet då man på ett tydligt sätt kan visa vad som är möjligt att göra.

I Kista har flera av företagen uttryckt oro för hur utbildningsväsendet ska kunna användas som konkurrensmedel i globaliseringen. Man har tagit fram en åtgärdslista på hur skolsystemet bör förändras för att möta de nya utmaningarna. Utbildningens betydelse som konkurrensmedel är en fråga som vi bör arbeta vidare med.

“When clusters bump into each other things happen” avslutar Magdalena, men vi kan bli mycket bättre på att samverka!

### **Regional ekonomisk utveckling och internationell profilering**

Under resan träffade vi bl a Bill Stafford grundare Trade Development Alliance of Greater Seattle som har i uppdrag att marknadsföra Seattle internationellt och anordnar både s k International Study Missions och s k Trade Missions. Vi träffade också flera företrädare för Puget Sound Regional Council, den organisation som är hemvist för regionens strategiska ekonomiska utvecklingsplan, ”Partnership for prosperity” som tagits fram i nära samarbete mellan regionens ledande företrädare för politik, näringsliv och akademi.

#### *Ett arbetsvänligt klimat*

För det första har Seattle ett väldigt arbetsvänligt klimat och generellt har man en annan, och mer positiv inställning, till arbete än hemma i Stockholmsregionen menade Per-Olof Gustavsson, Vice VD för Stockholms näringslivskontor. Man har t.o.m. lyckats lyfta fram det regniga vädret som något positivt, dvs. likt ishotellet i Jukkasjärvi vända något som kan upplevas negativt till en tillgång.

Livskvalitet är ett annat område som man betonat i Seattle. Ett liknande resonemang förs i ”The Capital of Scandinavia”, som är det varumärke som nu marknadsför Stockholmsregionen internationellt. Där är livskvalitén en viktigt tillgång och en annan att vi har är fyra distinkta årstider och - likt Seattle har ”ett arbetsvänligt klimat” .

#### *Direktlinjer och starka kluster*

Boeings planer som ligger till grund för den nya modellen 787 dvs. att alltför flygresor kommer att gå som direktflyg är positivt för Stockholms del eftersom det innebär att man inte behöver flyga omvägen via Köpenhamn. De ökade

resandeströmmar som det kan leda till kan helt klart påverka Stockholms tillgänglighet i en positiv riktning.

Också när det gäller de ekonomiskt starka klustren finns det likheter mellan Seattle och Stockholmsregionen, och inom klustren på Lifescience och ICT-området har Stockholm-Mälarenregionen viktiga styrkor liksom Seattle. Vi kan också stoltsera med ett mer diversifierat näringsliv. Vi har stora och viktiga globala företag Ericsson men som inte är lika dominerande internationellt som man upplever att Microsoft och Boeing är. Något som är både positivt och negativt.

#### *Starka allianser och ett enat budskap*

Vi har dock mycket att lära av det "Prosperity partnership" som byggts upp i Seattle menar Per-Olof Gustavsson. Ett nära samarbete mellan näringsliv med bl.a. de stora tunga företagen, region /Seattle stad och akademi som tillsammans kan gå in och stödja olika projekt och dra regionen framåt.

Technology Alliance är ytterligare ett exempel på allians mellan näringsliv och företagare, något som är vanligt i USA - alltså namntunga styrelser som är beredda att satsa både pengar och kraft i olika allianser. I Seattle tycks man värdera nätverk och interaktiva möten högre än i Stockholm där vi skulle behöva mer av det helhetstänk som man har i Seattle.

Att alla vi mött under resans gång gett en liknande bild av Seattleregionen och dess styrkor var något som slagit flera inom gruppen. Skulle en grupp amerikanare göra en liknande resa till Stockholm skulle de troligtvis inte mötas av en sådan samstämmighet.

Trade Development Alliance och Bill Stafford betonar vikten av att en region har ett enat budskap och det är också något som de betonar då de gör sina International Study Missions:

What – varumärket – regionens styrkor

Where - regioner som de kan lära av

Why - Learning, Benchmarking och Promotion

Stockholms stads framtagande av "The Capital of Scandinavia" är ett första steget mot en enad marknadsföring av Stockholm-Mälarenregionen. Här försöker vi att samla alla argument som talar för vår egen region. För att framgångsrikt marknadsföra Stockholmregionen internationellt krävs det att vi arbetar tillsammans, pratar ihop oss så att alla även här hemma ger en enhetlig bild av vår region avslutade Per-Olof Gustafsson.

*Cecilia Andersson och Anna Lundgren*